

قحطی، فراوانی و اخلاق

نویسنده: پیترو سینگر

ترجمه کیوان شعبانی مقدم

(عضو هیئت علمی دانشگاه رازی)

سرشناسه: سینگر، پیتر، ۱۹۴۶-م| عنوان و نام پدیدآور: قحطی، فراوانی و اخلاق / نویسنده پیتر سینگر؛ ترجمه کیوان شعبانی مقدم | مشخصات نشر: تهران: طرح نو، ۱۴۰۰ | مشخصات ظاهری: ۱۲۲ ص | شابک: ۳-۱۶۶-۴۸۹-۹۶۴-۹۷۸ | وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا | یادداشت: عنوان اصلی: Famine, affluence, and morality, [2016] | موضوع: بشردوستی / Humanitarianism | موضوع: قحطی - جنبه‌های اخلاقی / اخلاقی | موضوع: فقر - جنبه‌های اخلاقی / Famines - Moral and ethical aspects | موضوع: رنج - جنبه‌های اخلاقی / Poverty - Moral and ethical aspects | موضوع: ثروت - جنبه‌های اخلاقی / Suffering - Moral and ethical aspects | موضوع: ثروت - جنبه‌های اخلاقی / Wealth - Moral and ethical aspects | مترجم رده‌بندی کنگره: BJ۱۴۷۵/۳ | رده‌بندی دیویی: ۱۷۰ | شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۸۰۰۹۳

www.ketab.ir

عنوان: قحطی، فراوانی و اخلاق | نویسنده: پیتر سینگر | مترجم: کیوان شعبانی مقدم | ناشر: طرح نو | نوبت چاپ، سال انتشار: اول، ۱۴۰۱ | شابک: ۳-۱۶۶-۴۸۹-۹۶۴-۹۷۸ | طراح روی جلد: آرام یعقوبی | صفحه‌آرا: نازنین نصیری | چاپخانه: الوان | شمارگان: ۵۰۰ نسخه | حق انتشار: همه حقوق محفوظ است

فهرست

۷.....	مقدمه مترجم
۱۳.....	پیشگفتار
۱۵.....	مقدمه
۳۵.....	قحطی، فراوانی و اخلاق
۶۷.....	راه حل سینگر برای فقر جهانی
۸۵.....	یک میلیارد در چه چیزی باید بدهد، و شما چه چیزی باید بدهید؟
۱۲۱.....	نمایه

مقدمه مترجم

دندان ما ز خوردن نعمت تمام ریخت اندوه روزی از دل ما کم نمی‌شود
صائب

به اعتقاد من یکی از روان‌شناختی‌ترین آیه‌های قرآن، این آیه است: «الشَّيْطَانُ يُعِدُّكُمْ لِلْفَقْرِ». قرآن می‌گوید نیازی نیست شیطان به شما بگوید دزدی کن یا رشوه بگیر یا دروغ بگو. شیطان اگر بخواهد شما را در چنگ خود بگیرد تا هر کاری را که می‌خواهد بکنید، فقط باید یک کار بکند و آن اینکه شما را از فقر بترساند. بعد به شما می‌گوید که اگر دروغ نگویید فقیر می‌شوید، اگر اختلاس نکنید فقیر می‌شوید، اگر رشوه نگیرید فقیر می‌شوید. انسان به همه کاری کشیده می‌شود. کافی است فردی از ناداری در آینده بترسد. اگر ترسید، هر کار قبیحی را روا خواهد دانست تا براین ترس خود غلبه کند. وقتی انسان از هزینهٔ تحصیل و دانشگاه آزاد و ازدواج و ... فرزندان خود در آینده بترسد، دست به دزدی و گرفتن رشوه و دروغ و هر کار دیگری هم می‌زند. اکثر کارهایی که ما انسان‌ها انجام می‌دهیم به خاطر ترس از ناداری بالقوه است. در طول تاریخ بشر،

به ندرت کسی دست به دزدی‌ای زده است که اگر این کار را نمی‌کردم از گرسنگی می‌مرد. اگر کسی واقعاً آن قدر نیازمند باشد که اگر دزدی نکند بمیرد، دزدی کردن او دیگر به لحاظ اخلاقی قبیح نیست. اکثر دزدی‌هایی که بشر انجام داده است به دلیل ترس از ناداری در آینده بوده است.

مصطفی ملکیان

اگر شما کودکی را در حال غرق شدن در یک برکه ببینید، آیا از ترس اینکه مبادا لباستان خراب شود از نجات وی خودداری می‌کنید؟ البته که این کار را نمی‌کنید. به احتمال قوی او را نجات می‌دهید، مهم نیست آن لباس چقدر قیمت داشته باشد. با این حال، شما احتمالاً از صرف هزینه‌ای معادل قیمت همان لباس برای نجات جان کودکی که دورتر از شما، بر اثر علل ناشی از فقر در حال جان دادن است دریغ می‌ورزید. این تضاد غیرمنطقی در رویکرد ما نسبت به یک فعل اخلاقی، محرک نگارش «قحطی، فراوانی و اخلاق» توسط پیتر سینگر در سال ۱۹۷۲ شد. مقاله‌ای در حیطه اخلاق عملی که متأثر از یک بحران انسانی در دهه‌ها قبل به رشته تحریر درآمد. در طول مدت زمانی که از انتشار این مقاله سپری شده، علاوه بر اینکه توجه

جهانیان را به موضوع بخشش خردورزانه معطوف ساخته، بسیاری از افراد را به سوی «عمل کردن» سوق داده است.

اثر حاضر مشتمل بر متن مقاله مذکور به همراه پاسخ به برخی ایرادات و مباحث مطروحه پیرامون آن و راهکارهایی برای دنیای امروز است که در سال ۲۰۱۶ توسط انتشارات دانشگاه آکسفورد به چاپ رسیده است. استدلال اساسی کتاب در طول قریب به نیم‌قرنی که از نگارش آن سپری شده همچنان در برابر تمام مخالفت‌هایی که هر برابر آن صورت گرفته دوام آورده و استوار باقی مانده است: «اگر ما این توان و استطاعت را داریم که از وقوع اتفاق خیلی بدی جلوگیری کنیم، بی آنکه در این راه چیز دیگری را که از نظر اخلاقی تقریباً به همان اندازه مهم است فدا کنیم، ما وظیفه اخلاقی داریم که آن کار را انجام دهیم». اینکه فقر و فلاکت از زندگی ما فرسنگ‌ها فاصله دارد، توجیه کافی نیست که بابت کاهش یا رفع آن مسئولیتی نداشته باشیم. کتاب با استدلال‌های متقن به ما می‌گوید که فاصله فیزیکی، توجیه مناسبی برای بی‌عملی نیست. درواقع بین نجات ندادن جان کودک خردسالی که در برکه‌ای درحال غرق شدن است و نجات ندادن جان کودکی که هزاران کیلومتر دورتر از ما بر اثر فقر و بی‌پولی درحال جان دادن است تفاوتی وجود ندارد. استدلال‌های

کتاب در طول زمان تبدیل به محمل مناسبی برای اندیشه‌ورزی در باب اخلاق عملی شده و اساتید فلسفه در دانشگاه‌های طراز اولی نظیر آکسفورد و هاروارد در طول سالیان متمادی آن را در اختیار دانشجویان قرار داده‌اند تا به بحث و گفتگو درباره آن بپردازند.

امروزه مردمان طبقه متوسط در کشورهای مرفه از سطحی از آسایش و راحتی برخوردارند که بی‌تردید، بالاتر از سطح رفاهی است که سلاطین و شاهزادگان و اغنیا و وزراء از آغاز پیدایش تمدن بشری تا اواسط قرن گذشته از آن برخوردار بوده‌اند. سینگر تلاش می‌کند که خوانندگان امروزی را که در چنین سطحی از رونق و رفاه زندگی می‌کنند مجاب کند تا به جای آنکه پول‌های «مازاد» خود را صرف تجملات و امور غیرضروری زندگی کنند، آن را به هموعانی بیخشنده که با گرسنگی، قحطی و فقر دست‌وپنجه نرم می‌کنند، او به ما می‌گوید که برای کسانی که استطاعت مالی دارند، اخلاقی زیستن مستلزم آن است که از کمک درخور به نیازمندان دریغ نورزند.

سینگر با استدلال‌های منطقی و بحث‌های منسجم به ما می‌گوید که چرا کمک‌هایی که معمولاً به خیریه‌ها می‌کنیم کافی نیستند. او علاوه بر نقشی که برای کمک‌های بین‌المللی و دولتی قائل است، از مسئولیتی می‌گوید که تک‌تک ما برای رفع فقر و

گرسنگی بر دوش داریم و البته، دامنه آن صرفاً محدود به اعضای خانواده و اطرافیان خودمان نیست. تحت تأثیر آثار او، بسیاری از مردم جهان «سنجیده بخشیدن» را آغاز کرده‌اند، سازمان‌های خیریه متعددی تأسیس شده است، پویش‌هایی مختلفی راه‌اندازی شده و گروه‌های دانشجویی فراوانی در دانشگاه‌های مختلف، از آکسفورد و کمبریج گرفته تا هاروارد، استنفورد، MIT، کلمبیا، ملبورن و ... شکل گرفته‌اند. مهم‌تر از همه این‌ها، نوشته‌های او منجر به ظهور جنبش دیگر دوستی مؤثر شده است.

پذیرش استدلال اساسی کتاب علاوه بر منافع مستقیم و ملموسی که در کاهش فقر و نابرابری داود، ما را به‌سوی بافضیلت زیستن سوق می‌دهد. این کتاب به زندگی افراد زیادی در سراسر جهان معنا بخشیده است. سینگر شرح زندگی برخی از آنان را در کتاب دیگر خود با عنوان «زندگی‌ای که می‌توانی نجات دهی» آورده است. انسان‌های پاک‌باخته‌ای که زندگی‌های خوب خود را رها کرده‌اند، از دارایی‌های مادی و حتی بخشی از وجود جسمانی خود نظیر خون، مغز استخوان یا یکی از کلیه‌ها گذشته‌اند و گاه رنج سفر به دورترین نقاط جهان را بر خود هموار کرده‌اند تا هدفی را دنبال کنند که اگر نه به‌سهولت، ولی با کمی از خودگذشتگی و کاستن از تجملات غیرضروری زندگی در دسترس قرار دارد.